

jících pravidelně nemíjejí s účinkem, zřejmě jen hleděl vzbuditi v nich pocit útisku a utrpěné křivdy se strany státu, které nutně budí onu neúctu, nevážnost a pohrdání proti státu, tudíž republiku hanobí. Zjišťuje-li rozsudek, že ono hanobení mělo za účel poštvati proti republice dav posluchačů a snížení její vážnosti, je tím zjištěno zmateční stížností postrádané vědomí pachatelovo, že jde o hanobení republiky způsobem při nejmenším štvavým, neboť zjištěný účel pachatelův, poštvati proti republice, nutně předpokládá, že si uvědomil i vhodnost a způsobilost použitého prostředku k docílení štvavého účinku, tudíž štvavý způsob hanobení. Vědomí o hrubosti použitých výroků se zřeteltem na jejich notorickou trivialitu netřeba ani zvlášť výslovně zjišťovati, podává se z výroků samých. Jest tedy zmateční stížnost bezdůvodná.

Čís. 3375.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Členství v maďarském spolku »Levante« je členstvím ve spolčení k úkladům o republiku podle prvního odst. § 2 zákona.

I beztrestnost podle § 27 čís. 2 zákona předpokládá, že bylo od podniku upuštěno neb spolčení oznámeno dobrovolně; není jí účasten pachatel učinivší oznámení, byla-li vhodná obrana úřadu možnou i bez oznámení, poněvadž úřad o oznámeném spolčení v době onoho oznámení již odjinud věděl, ani pachatel, jehož oznámení není takového rozsahu, by byla úřadu umožněna vhodná a úspěšná obrana; je proto zapotřebí, by vyjevil členy, stanovy, záměry (úmysly) a podniky dotyčného spolčení.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1929, Zm II 458/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zástupce do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 31. října 1928, jímž byl obžalovaný sprostěn z obžaloby pro zločin podle § 2 odst. I zák. z 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu nalézacímu k opětovnému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Napadený rozsudek vyslovuje, že spolčení se v organizaci »Levante«, přesněji skutečnost obžalovaným doznaná, že, byv poučen o cílech této organizace a podepsav slib, zavazující ho ke spolupráci v ní, stal se jejím členem, zakládá skutkovou podstatu zločinu podle § 2 odst. první zák. čís. 50/23. Výrokem tím, jehož se vývody zmateční stížnosti veřejného obžalobce právem nedotýkají, netřeba se zabývat, poněvadž jej ani odpověď obžalovaného na zmateční stížnost nenapadá, to tím méně, že stálou praxí Nejvyššího soudu bylo již rozhodnuto, že organizace

»Levante« má účel a konečný cíl, pro něž členství v ní jest spolčením k úkladům o republiku ve smyslu prvního odstavce § 2 zák. čís. 50/23. V úvahách o subjektivní stránce činu odmítá napadený rozsudek námitku obhajoby, že obžalovaný byl ke vstupu do spolku »Levante« policií donucen, a dovozuje, že tvrzený nátlak, že byl policií políčkovan a činěny mu potíže v učení a při hledání zaměstnání a hrozeno mu vypovězením, nebyl zlem takové povahy a intensity, by jím bylo dáno neodolatelné donucení ve smyslu § 2 písm. g) tr. zák. I při tomto závěru nalézacího soudu, jehož se stížnost rovněž právem nedotýká, jest setrvati přes příslušnou část odpovědi obžalovaného. Tato, neuplatňující ani výslovně ani zřetelným poukazem právní mylnost onoho závěru, odvozuje tento vyvíňující důvod jen z povšechné skutečnosti násilí, a netvrdí ani, tím méně dokazuje, že násilí zbavilo obžalovaného možnosti volného rozhodnutí, jež jest podstatou vyvíňujícího důvodu podle § 2 písm. g) tr. zák. K další námitce beztrestnosti ve smyslu § 27 odst. druhý zák. čís. 50/23 napadený rozsudek přisvědčuje a, vysloviv ke konci rozhodovacích důvodů, že soud vzal za zjištěno, že obžalovaný oznámil své členství v »Levante« dobrovolně, přiznal mu beztrestnost podle onoho místa zákonného a sprostil ho z obžaloby. Tento výrok, jenž jest jediným důvodem sprostění obžalovaného, jest zmateční stížností, dovolávající se ustanovení § 281 čís. 5. a 9. b) tr. ř., napaden jedna výtka, že jest neúplným v předpokladu, že obžalovaný vydal svou členskou legitimaci orgánům ho vyslechnuvším dobrovolně, jednak námitkou, že rozsudkem zjištěné sdělení obžalovaného státním orgánům nenaplnuje ani co do včasnosti ani co do rozsahu pojem oznámení ve smyslu § 27 zák. čís. 50/23. Zmateční stížnosti nelze částečně upřítí oprávnění. Zásadně může v souzeném případě přijíti v úvahu beztrestnost podle druhého odstavce § 27 zákona, poněvadž podle rozsudkového zjištění nebylo dosud podniknuto nic jiného než pouhé spočtení. Též ustanovení tohoto odstavce předpokládá, jak rozsudek správně podotýká, že postup pachatelův tam naznačený, zamezení pokračování v trestném podniku neb oznámení spolčení úřadu, byl dobrovolný, že tedy nebyl vyvolán okolnostmi na vůli pachatelově nezávislými. Beztrestnosti ani podle druhého odstavce § 27 zákona se tedy dovolati nemůže, kdo oznámí spočtení úřadu teprve za vyšetřování, k němuž došlo, když se úřad dověděl jinak než ze spontanního projevu pachatelova o tom, že pachatel jest účasten na spočtení, o něž jde. Nestačí, že v papírech pachatele nalezen byl průkaz o jeho členství. Požadavek dobrovolnosti nebyl sice výslovně pojat do druhého odstavce onoho paragrafu, jak se stalo v odstavci prvním, požadavek tento plyne však z účelu tohoto předpisu samého. V případech, jež má tento odstavec na zřeteli, nedošla trestná činnost, omezující se na pouhé spočtení, projevu na venek, takže jest již slovy »ne proto, že spočtení bylo odhaleno«, vyčerpáno vše, co by mohlo přijíti v úvahu z pohnutek, nutících pachatele proti jeho vůli k řečenému postupu. Proto neobstál by rozsudek proti stížnosti, kdyby jí byla důvodně vytýkána formální vadnost závěru o dobrovolnosti oznámení a pokud opírá rozsudek závěr ten »hlavně o« poukaz na skutečnost odevzdání legitimace (rozuměj obžalovaným státním orgánům) — neobstála by ani, kdyby stížnost vytýkala důvodně ně-

kteřou z vad v čís. 5. § 281 tr. ř. uvedených i jen v předpokladu, že obžalovaný vydal sám legitimaci orgánům, ho vyslyšajícím, jak se obžalovaný hájil, že legitimace byla jím odevzdána, jak v bezprostředních úvahách onoho závěru zdůrazněno a tím zjištěno. Z oněch vad uplatňuje stížnost jen vadu neúplnosti uvádějíc některé, arciť ne všechny výsledky hlavního přelíčení, jež poukazovaly k tomu, že legitimace byla četnickým strážmistrem obžalovanému »odebrána«, »odňata«, a dovozujíc, že by soud nebyl mohl dojít k názoru, že nelze tvrditi, že obžalovaný neohlásil své členství v Levante dobrovolně sám, kdyby byl, jak bylo jeho povinností, zjistil okolnosti oněmi výsledky hlavního přelíčení napovězené a bral je v úvahu. Avšak zřejmě neopomenul a neponechal soud mimo úvahu ani tyto výsledky hlavního přelíčení, třebaže část dotýčných průvodů neuvádí v prvním odstavci rozhodovacích důvodů, ve kterém vypočítává prameny svého přesvědčení. Neboť rozhodovací důvody uvádějí ve vyličení zjištěného skutkového děje, že byla u obžalovaného při jeho výslechu velitelským 10. pěš. pluku — posledním to z mimosoudních výslechů — nalezena legitimace maďarského spolku Levante. Rozsudek, který část uplatňované průvodní látky, přesněji skutkové okolnosti jí napovězené neopomíjí, není tudíž neúplným, jest však stížen jinou formální vadou, pozůstávající v tom, že v části o povšechném ději zjišťuje, že legitimace byla nalezena, v části o beztrestnosti s hlediska § 27 zákona na ochranu rep. však bere za prokázáno, že ji obžalovaný sám odevzdal. Avšak tato vada vnitřního rozporu, při nejmenším nejasnosti, není stížností vytýkána a bez výtky nelze k ní podle § 290 tr. ř. přihlížeti, takže jest zkoumati, zda není stížnost, jejíž formální výtka prokázala se bezpodstatnou, v právu s vývody hmotněprávními. A k těm dlužno přisvědčiti.

Předpis § 27 odst. druhý zákona na ochr. rep. náleží — jak plyne z nadpisu § — k ustanovením trestních zákonů o účinné lítosti. Účelem všech těchto ustanovení jest, by byla samým pachatelem, pokud se týče některým z několika spoluvinníků — způsobem v tom kterém ustanovení označeným — odčiněna, pokud toho povaha dotyčného trestného činu připouští, porucha právního řádu, jež nastala z trestného činu poškozením anebo ohrožením právního statku, by byl zjednán stav neporušenosti nebo bezpečnosti dotčeného právního statku, jaký tu byl před trestným činem. Důvodem jest obzvláště úvaha, že zákrok jiných osob, najmě státních činitelů, jimž náleží péče o neporušenost a o bezpečnost dotýčných právních statků, závisí co do včasnosti, směru a rozsahu nutných k tomu opatření na okolnosti více méně náhodné, že se osoby, činitelé ti dovědí o trestném činu v takové době a zejména ohledně osobností pachatelů tak podrobně, že jest jim možnou náprava škody, pokud se týče obrana ohroženého statku proti způsobenému nebezpečí, takže pachatel — uskutečnil-li sám, co by jinak mohlo býti ne vždy a zejména ne vždycky včas uskutečněno teprve zákrokem jiných, obzvláště státních činitelů — zasluhuje odměnu beztrestnosti. Aby došlo k takovému jednání pachatele ve prospěch právního statku jím poškozeného nebo poškozovaného, k tomu nezbytně třeba, že pachatel odvrátí svou vůli od dosavadního směru protiprávního, že se v něm — ovšem lhostejno zda z úvah etických či jiných, jen když ne mu vnu-

cených — vzbudí pocit nespokojenosti s dosavadním jednáním, lítost. Pro tuto lítost stane se pak účastným odměny beztrestnosti, avšak jen, mělo-li obrození jeho vůle účinek, jenž jest důvodem odměny, byla-li lítost účinná. Účinek tento nenastane, byla-li snaha vyvěrající z lítosti, třeba i z příčin na vůli pachatelově nezávislých, marnou neb i jen zbytečnou, a jest zákonem různě vymezen podle povahy dotčených druhů deliktů. Při trestných činech, k jejichž skutkové podstatě náleží, že zamýšlená škoda již nastala, je třeba úplné nápravy škody. Je-li trestný čin dokonán již pokusem o způsobení škody, pokud se týče pouhým ohrožením právního statku, stačí, zabránil-li pachatel — po případě vhodným působením i na případné spoluvinníky — tomu, by pokus a vyvolané jím nebezpečí nevyvrcholily ve skutečnou škodu. Je-li posléze za to míti, že se proto, že jest spoluvinníků několik, samotnému pachateli nepodaří, by zabránil, by z nebezpečí i jím způsobeného — obzvláště pokračováním spoluvinníků v trestném podnikání — nenastala skutečná škoda, vychází zákon pachateli při lítosti potud vstříc, že se spokojuje tím, že pachatel oznámí své a svých soudruhů jednání, přesněji své dohody a přípravy úřadu a vyvolá tím obranu ohroženého právního statku úřadem. Ustanovením tohoto rázu jest i příslušná část druhého odstavce § 27 zák. na ochr. rep. Všem ustanovením o účinné lítosti je společné, že se pachatel, o jehož beztrestnost jde, stal skutečným původcem nápravy škody, zažehnání nebezpečí jeho trestným činem způsobeného nebo spoluzpůsobeného. Proto má i v případech spolčení se k úkladům o republiku oznámení úřadu v zápětí beztrestnost oznamitele jen, bylo-li oznámení podmínkou, bez níž nebyl by mohl úřad brániti bezpečnost republiky proti chystaným úkladům. Bez-trestnost není údělem oznamitele, byla-li vhodná obrana úřadu možná i bez jeho oznámení, protože úřad o oznámeném spolčení v době oznámení věděl již odjinud. Správnosti tohoto závěru není na újmu, že § 27 zákona nepřevzal do svého doslovu i slova, uvedená ve zrušených § 62, tr. zák., §§ 333, 341 voj. tr. zák. »v době, kdy byly tajné«, pokud se týče »v době, kdy ještě neměl úřad o nich vědomosti«. Plyneť i bez nich řečený požadavek nutně z účelu právního zařízení účinné lítosti a z toho, že zákon staví oznámení úřadu na roveň skutečnosti, že pachatel sám odstranil nebezpečí tím, že přiměl soudruhy spolčení k upuštění od podniku. Bez-trestností není účasten ani pachatel, jehož oznámení není takového rozsahu, který umožňuje úřadu vhodnou, úspěšnou obranu, k níž nezbytně zapotřebí, by úřad věděl co možná nejvíc o všech složkách spolčení. Oznámení, jaké má § 27 odst. druhý zákona na zřeteli, musí tedy — jak uvedeno ve zrušeném arcit' § 62 tr. zák. — vyjeviti členy, stanovy, záměry nebo úmysly a podniky dotyčného spolčení. Napadený rozsudek nezjišťuje ani naznačenou včasnost, ani naznačený rozsah oznámení obžalovaného. Nevyslovuje se vůbec o tom, zda věděly úřady Čsl. republiky v době tohoto oznámení již o jsoucnosti a podrobnostech spolku Levante čili nic, ač může zpráva presidia ministerstva vnitra poukazovati k tomu, že mělo toho ministerstvo, nejvyšší úřad bezpečnosti, v době té již podrobné vědomosti o řečeném spolku. Pokud jde o obsah a rozsah oznámení obžalovaného, uvádějí sice rozhodovací důvody obhajobu obžalovaného i v části, že učinil vyslycha-

jícím ho orgánům podrobné údaje o organizaci spolku Levante. Avšak závěry rozsudku mluví jen o tom, že obžalovaný oznámil svoje členství v »Levante«, takže není rozsudkem zjištěno, že obžalovaný oznámil více, než že je členem onoho spolku. Co v rozsudku zjištěno, není oznámením spolčení ve smyslu § 27 zákona na ochranu rep., takže jest výrok rozsudku, že se stal obžalovaný beztrestným oznámv spolčení k úkladům, jehož byl účastníkem, úřadu, výsledkem nesprávného použití zákona. Proto bylo rozsudek z důvodu § 281 čís. 9 písm. b) tr. ř. jako zmatečný zrušiti a, protože při vyličeném nedostatku skutkových zjištění nelze rozhodnouti ve věci samé, vrátiti věc soudu nalézacímu k opětného projednání a rozhodnutí.

Čís. 3376.

Návodcem (§ 5 tr. zák.) jest, kdo v jiném úmyslně vzbudí rozhodnutí ke spáchání určitého trestného činu. Návod vyhledává na straně návodcově úmysl, směřující ke vzbuzení takového rozhodnutí a záleží v podstatě v tom, že návodce v pachateli takové rozhodnutí úmyslně vyvolá. Více se k návodu nežádá, než by návodce chtěl, aby čin byl spáchán (po případě aspoň podniknut) osobou navedenou.

Nezáleží na účelu a na úmyslu, s jakým kdo jinou osobu k trestnému činu (krádeži) navedl a při jeho provádění činně působil; jest trestným, třeba se mu jednalo o to, aby pachatele usvědčil a trestný čin (k němuž dříve sám navedl) překazil.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1929, Zm I 571/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Písku ze dne 7. července 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem účastenství na nedokonané krádeži podle §§ 5, 8, 171, 173, 174 II a), c), 176 II a) tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Po věcné stránce, čís. 9 a) § 281 tr. ř., namítá stěžovatel, že neměl býti odsouzen, poněvadž, překazila-li policie včasným zakročením provedení krádeže k jeho podnětu, byvši předem o podniku vyrozuměna, nemůže prý býti řeči o trestném úmyslu na straně obžalovaného a jeho jednání jest prý beztrestné, an se k M-ovi jen zdánlivě choval tak, jako by mu chtěl při krádeži pomáhati. K tomuto jest podotknouti, že rozsudek nezjišťuje ony okolnosti, ale také je nevylučuje. Než, i kdyby bylo lze za tohoto stavu věci zmateční stížnost pokládati za provedenou po zákonu, byla by neodůvodněna, poněvadž návodcem jest, kdo v jiném úmyslně vzbudí rozhodnutí ke spáchání určitého trestného činu. Návod vyhledává na návodcově straně úmysl, směřující ke vzbuzení onoho rozhodnutí a záleží v podstatě v tom, že návodce v pachateli takové